

Hispaania- pärane tantsu- ning armastuslugu

■ Rahvusooperis Estonia etendub sellest sügisest taas ballett “Don Quijote”.

Kooliajast mäletan romaani don Quijotest kui äärmiselt tõsiseid probleeme käsitlevat teost. Küllap põhjustas niisuguse tunde muu hulgas tõsiasi, et raamat oli toona kooliprogrammis liialt noorte õpilaste jaoks – no ei olnud me veel valmis selle teose kõiki sügavusi mõistma. Vähemalt mina küll polnud.

Ons ka selle teose ainetel loodud ballett sama sügavmõtteliselt tõsine, kui tookord tundus olevat romaan? Millise ootusega teatrisse minna, kas tõsimeelselt kaasa mõtlema või kirevalt elurõõmsat tantsuetendust jälgima?

Basilio ning Quiteria

Koreograaf ning lavastaja Tiit Härm on kavalehe saatesõnas öelnud, et ta loodab selle etendusega pöörata vaatajate pilgund päikselise ja rõõmsa eluhoiakü poole ning tuletada meelde, et me sünnime siia maailma nii armastama kui armastatud saama.

Helilooja Ludwig Minkuse kohta, kes selle balleti muusika kirjutanud on, mainitakse aga, et tema loomingu jälgimine küll suurt mõttetööd ei nõua. Samas kiidetakse tema loodud balleti kohati bravuursetki elurõõmu ning külluslikku võimalust nautida hispaania tantsu.

“Ballett “Don Quijote” on loodud selleks, et inimesed saaksid teatris eluraskuste üle juurdlemisest puhata, ei peaks mõtlema millestki väga tõsisest, vaid võiksid lihtsalt rõõmutsada,” ütleb ka üht olulisimat rolli – Basiliot – tantsiv Vladimir Arhangelski. “On väga hea, et lavastus sellisena olemas on, sest meie viimase aja etendused on kõik olnud tõsised. Mõ-

nikord peab publik ka lihtsalt lõbutse saama.”

Habemeajaja Basilio on selles etenduses armunud Lorenzo tütresse Quiteriasse. Kõik oleks hästi, kui Lorenzo temale rikast klouni meenutavat Camachot ei eelistaks.

“Tiit Härm võttis lavastades aluseks juba tsaariajal Peterburi Maria teatris mängitud etenduse, kus peamine rõhk ongi noorel armastaval paaril,” selgitab Vladimir Arhangelski. “Basilio roll ei ole aga eriti sügava sisuga, filosoofiliselt peab mõjuma pigem don Quijote. Basilio on lihtsalt noor mees, kes tunneb rõõmu armastusest.”

Nimitegelane don Quijote mõjub lavale tulles publiku tarvis küllap sama kohatu ning ootamatuna kui Basilio, Quiteria ja nende sõprade jaoks. Mees, kellel on silme ees siht ja ideaal, ei suuda aduda tõelisust niisugusena, nagu see teiste jaoks paistab.

Don Quijote kättesaamatut ideaali Dulcinea kehastava Sanna Kondase sõnul oli Tiit Härm taotlus näidata nii üllast rüütli kui tema armastatud rohkem, kui see varasemates lavastustes tavaks on olnud.

Don Quijote ja Dulcinea

“Dulcinea on hästi õrn, romantiline, ta on puhas naiselikkus,” kirjeldab oma osa Sanna Kondas. “Usun, ta on selline naine, kellest iga mees unistab. Armastav naine, keda otsitakse. Dulcinea on minu jaoks üks tähtsaimaid tegelasi selles balletis, sest ta toob esile don Quijote unistuste maailma, mille eest rüütel võitleb.”

Seni peamiselt teise järgu solisti osi tantsinud baleriin tunnistab, et

Don Quijote (Viktor Fedortšenko) ja Dulcinea (Sanna Kondas).

niisugusest rollist nagu Dulcinea on ta unistanud balletikoolist saati.

“Olen tänulik Tiit Härmile, et ta nägi Dulcinea osatäitjana mind. Loodan, et suutsin publiku ja lavastaja lootusi täita,” räägib Sanna Kondas.

“See osa oli minu jaoks väljakutse, kuid ma sain Dulcinead tantsides toetuda sedavõrd kogenud tantsijale nagu don Quijotet mänginud Viktor Fedortšenko, kes aitas mind nii partneri kui repetiitorina, õpetades, kuidas mõnda tehniliselt keerulist asja hõlpsamini sooritada.

Võrreldes eelmise “Don Quijote” lavastusega, on Tiit Härmi oma tehniliselt keerulisem, näitena selle kohta võib tuua tõsiasja, et kõik naised tantsivad seekord varvastel, mitte karaktertantsu kingades.”

Veel üks tähtis paar on torea-door Espada ning tänavatantsijatar Mercédès. Espada on rahva lemmik, tal on ühiskonnas hea positsioon, noormees tunneb oma väärtust.

Kes on aga kavalehel ära toodud *majad*?

Majad olid Hispaania provintside

tõusikud, *majad* nende sõbratarid. Kirevalt ja uhkelt rõivastatud, müüsid nad Madridi äärelinnas nipsasjakesi ning suupisteid, kandes samal ajal sukapaela vahel pistoda. Nende suhted *majodega* olid tormilised ja kohati verisedki.

Majade vaba eluvaade, tants, laulmine ja kitarrimäng ahvatles nii mõndagi aadlikut nende hulgast endale armukest otsima – *majad* olid moes.

Vaataja otsustab ise

Kas Tiit Härmil õnnestus don Quijote tavapärasest episoodilisest tegelaskujust sügavamalt mõtet kandvaks osaliseks muuta? Vastuse sellele küsimusele saab endale anda vaiele iga vaataja ise.

Niisamuti saab vaid vaataja hinnata, kas laval pole mõnikord korraga liialt palju eri tegevusi. Kui jälgid üht, kaob teine silmist, sellest on aga kahju.

On arvatud, et lavastaja peaks tantsu ning misanstseneid detailidele

nii solistide kui kordeballeti puhul rohkem tähelepanu pöörama. Mitte üksnes üldjoontes selgitama, vaid igaühele konkreetset ütlema, mida ta peab tegema ning miks. Niisugusel juhul mõjuks laval toimuv tegevus loogilisema tervikuna.

Väidetavalt oli selline positiivne kogemus “Sülfiidi” külalislavastaja Frank Anderseniga ning tulemus sai suurepärase.

Tavaline vaataja ei oska niisugustest väidetest aga midagi arvata. Tõenäoliselt ei suuda ta päris täpselt analüüsida, miks talle mõni asi rohkem, mõni aga vähem meeldib. Ning nõustutagu sellega või mitte, tal on niisuguseks asjatundmatuseks täielik õigus – õigus hinnata etendusi lihtsalt meeldib–ei meeldi skaalal.

Usun, et “Don Quijote” värvikirevad tantsud ja lihtsalt hargnevad armastuslood siiski meeldivad talle, sest alati ei jaksa tõepoolest vaid tõsiseid asju vaadata.